

理儿

朱晓平

这纷杂世间，最说不清的就是「理儿」这个词。您说说什么叫「讲理儿」什么叫「不讲理儿」，什么叫「有理儿」什么叫「没理儿」呢？您准说不清。于是就有人想出个聪明的回答：谁说的在理儿谁就有理儿，这不废话吗！

有一天，山子没事找强子去玩。好容易找着楼号，也记着楼层和房号，可偏偏就忘了强子住哪个门洞。本来嘛，俩同学几年没见了，昨儿见面又都急慌慌有事，忘了也就忘了。好在山子年轻脑子活泛，干脆凡住九层就一家家敲，一气儿敲了俩门洞六户人家，结果都差不多，不是借「猫眼」朝外张望就是挪蹭到门边借门缝听动静。有胆大的回一声「找谁」，就好像敲门人非盗即匪，词语声气心惊胆颤的。

山子快快下了楼，没想到出门就被几个袖口上套着个红布箍的老头老太太堵住了。一阵嚷嚷我们盯你好半天了，你在这转悠啥？山子说找朋友玩。找朋友？找朋友住啥地方都不知道见门就敲啊！山子顿时傻了眼。你说这帮闲老太太老头儿说的不在理儿吗？是朋友怎么连住的地方都不知道？可山子确实找朋友呀，不信？不信又怎么着。你说你有理儿，咱去联防办把理儿说清楚。山子于是被扯到联防办。

去了还是那番话。你这小子越说越不在理儿，我知道你是干吗的逮着门就瞎敲，还借着「猫眼」朝人家屋里瞅。你还觉得委屈，你说你有理儿，那咱去派出所讲讲，看你那算个什么理儿。

山子也就这么倒霉。等厂保卫科派人从派出所把山子领出来，天都快黑了。整整一天就那么不停嘴地说着理儿。谁知道回到厂里还有好戏，满满一屋子人，大小头头都来了，一个个全是痛心疾首恨铁不成钢的模样儿。理儿还没讲，可山子早已心灰意冷了，到底谁在理儿呢？一个个都讲得神情庄重严肃。山子到后来只剩下那么一句

话：「我真的什么事都没干呀！」痛苦得差点儿没昏过去。还算是车间主任多少了解点山子，皱着眉头苦着脸拍了山子肩头，长叹一口大气语重心长地说，「组织是多么关心你，培养你，还准备让你去培训技术呢，唉，谁想你往下出溜这么快这么危险，也是我当主任的教育不够抓得不紧呀，让好好的一个青年就这么堕落了，痛心哟痛心。」一屋子人于是都摇头，都叹气都难过地低下头就差抹眼泪了。

山子这会儿实在忍不住了。吼了一句：「我到底干什么了！」

「你吼什么，有理儿不在声高没理儿才靠乱嚎，你干什么不问问自己我们咋知道。人家咋不请我们去派出所请你去讲理儿？哈哈……」

山子这会儿真蔫了。

背景说明

人们往往捕风捉影，以莫须有的事实为根据，推断出根本不能成立的结论，又根据这种结论，决定对一个人的态度，这个人就有理没法说，无处说，忍受痛苦。

文中的「联防办」是联合防卫办公室的简称，是派出所下属的几个单位联合在一起负责单位辖区社会治安等的组织。

注释

理	n	lǐ	opodstatnění, odůvodnění, být v právu
纷杂	adj	fēnzá	složitý, dosl. četný a pomíchaný
废话	n	fèihuà	nesmysl, blbost
门洞	n	méndòng	vchod, brána

急慌	adv adj	jíhuāng	uspěchaný
好在...	adv	hǎozài	naštěstí
活泛	adj	huófàn	čilý, bystrý
干脆	adv	gāncuì	jednoduše, přímo
凡	zájm	fán	všichni, všechno
敲	v	qiāo	zaklepat
一气	adv	yīqì	jedním dechem, naráz, rychle
借	prep	jiè	(použitím čeho)
猫眼	n	māoyǎn	kukátko na dveřích
张望	v	zhāngwàng	kouknout se
挪蹭	v	nuōcèng	přišoupat, přijít
动静	v	dòngjìng	dít se, dění
胆大	adj	dǎndà	odvážný
非盗即匪	c/y	fēi dào jí fēi	není-li lupič, je bandita
词语声气	n-n	cíyǔ shēngqì	tón promluvy
心惊胆颤	c/y	xīn jīng dǎn zhàn	vyděšený
怏怏	adv	yàngyàng	otráveně, nespokojeně

袖	n	xiù	rukáv
套	v	tào	zde: připevnit na, přes, do
箍	n	gū	páska, proužek
堵	v	dǔ	zatarasit
一阵	adv	yízhèn	v tu chvíli
嚷	v	rǎng	zařvat
盯	v	dīng	sledovat
转悠	v	zhuǎnyou	točit se dokola
啥	zájm	shá	co, = <i>shénme</i>
顿时	adv	dùnshí	vzápětí
傻眼	v	shǎyǎn	být ohromený, šokovaný
帮闲	v	bāngxián	pomáhat, kde to není nutné
确实	adv	quèshí	opravdu
联防办	n	lián fang ban	„úřad pro ochranu nájemníků“
扯	v	chě	táhnout, vléci
番	num	fān	
逮	v	dǎi / dài	chytat / zatknout

瞎	adj adv	xiā	slepý; naslepo, bezdůvodně
瞅	v	chǒu	koukat se
派出所	n	pàichūsuǒ	policejní stanice
委屈	adj	wěiqu	ukřivděný
倒霉	adj	dǎoméi	mít smůlu
保卫科	n	bǎowèikē	bezpečnostní buňka
派	v, prep	pài	poslat, vyslat (koho)
领	v	lǐng	zde: přivést, dovést
好戏	n	hǎoxì	dobrá podívaná
痛心疾首	c/y	tòng xīn jí shǒu	ztrápený
铁不成钢	c/y	tiě bù chéng gān	nevydařený
模样	n	múyàng	podoba, vzhled, model
心灰意冷	c/y	xīnhuīyìlěng	bezmocný, frustrovaný
神情	n	shénqíng	výraz, pohled
庄重严肃	c/y	zhuāngzhòng yánsù	vážný, přísný
差点儿	adv	chàdiǎnr	bezmála
昏	v	hūn	omdlít, mdloby

皱眉	v-o	zhòu méi	svraštit obočí
肩头	n	jiāntóu	rameno
叹	v	tàn	povzdechnout si
语重心长	c/y	yuzhong xinchang	vážně a smutně
培养	v	péiyǎng	vychovat
培训	v	péixùn	vyškolit
溜	v	liū	uklouznout
抓紧	v	zhuōjǐn	pevně svírat
堕落	v	duòluò	padnout, klesnout
摇头	v	yáotóu	kývat hlavou
抹眼泪	v-o	mā yǎnlèi	utírat si slzy
吼	v	hǒu	zařvat
嚎	v	háo	výt
咋	v	zǎ	jak
蔫	v	niān	zkoprnět, zblednout
捕风捉影	c/y	bǔ fēng zhuō yǐng	nepodloženě obvinít

以		yǐ	(kým, čím)
莫须有	adj	mòxūyǒu	nepodložený
推断	v	tuīduàn	vyvodit
成立结论	adj-n	chénglì jiélùn	zde: dosažitelný závěr
忍受	v	rěnrshòu	vydržet, strpět
简称	n	jiǎnchēng	zkratka
辖区	n	xiáqū	oblast pod (něčí) správou
治安	n	zhì'ān	(společenský) pořádek
属	v, prep	shǔ	spadat pod